

НДО-ІНФОРМ

Інформаційний бюлетень для громадських активістів

№ 2 (59), 2020

Порятунком на місцях або децентралізація на фініші

В ОБ'ЄКТИВІ ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ

Культура

- Реалії, які вимагають швидкого реагування
- Незламний дух бібліотекарів
- Результати реформи видно через актив

Молодь

- Місцеві ініціативи молодіжної ради
- Механізми участі у діяльності молодіжної ради

Громади

- Механізми громадської участі. Досвід Приютівської ОТГ
- Громадські ради: ефективно чи ні?

Редакторка:
О.В. Абрамова

Члени редакційної ради:
Лев Абрамов
Оксана Абрамова
Олена Кваша

Дизайн:
Оксана Набока
Анастасія Шевченко

Адреса редакції:
м. Кропивницький
вул. Олега Ольжича, 75-а, оф.1
E-mail: adm.iscm@gmail.com
Веб-сайти: www.iscm.org.ua
www.lacenter.org.ua
www.lac.org.ua

Видання розраховане на активістів громадських організацій, працівників закладів культури, посадовців органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, журналістів та всіх, хто цікавиться суспільним життям сучасної України.

Надіслані матеріали не рецензуються та не повертаються. Редакція може не поділяти точку зору автора та не відповідає за фактологічні помилки, які він допустив.

Якщо ви бажаєте отримувати бюлетень або інші видання ISKM, просимо надсилати електронною поштою офіційні листи-заявки за підписом керівника вашої організації або структурного підрозділу на адресу adm.iscm@gmail.com.

Видання розповсюджується безкоштовно. Цей номер виходить в електронному варіанті.

Листування тільки на сторінках видання. Думки висловлені у видання належать авторам і можуть не співпадати з офіційною позицією ISKM.

Бюлетень видається з 1999 року. Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КГ № 522/99 Р

Видання засноване Інститутом соціокультурного менеджменту

© Інститут соціокультурного менеджменту (ISKM)

Шановні друзі, читачі!

Однією з реформ, яка безпосередньо впливає на життя кожного громадянина є реформа децентралізації України. Вона призвела до створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ), які отримали значні повноваження та ресурси.

Але, для того щоб бути ефективними та задовольняти потреби громадян в діяльності ОТГ необхідна активна участь місцевих жителів. Тому, саме для цього і існують механізми громадської участі.

Розуміючи це, ми звернулися до громадських активістів, які працюють на локальному рівні в Україні, щоб вони поділилися власним досвідом з цього питання.

Маємо надію, що наше видання стане корисним всім активним громадянам, які хочуть брати участь в житті власної громади.

***З найкращими побажаннями,
редакція «НДО-Інформ»***

***Ми змінюємо людей,
а люди змінюють громади!***

Видання здійснене за підтримки Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні (м. Київ). Відповідальність за інформацію, наведену у розділах, несуть автори.

Забороняється відтворення та використання будь-якої частини цього видання у будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання чи використання будь-який інший спосіб без відповідного посилання на оригінальне джерело.

ЗМІСТ

Порятунком на місцях або децентралізація на фініші <i>Оксана Набока, координаторка проєкту.....</i>	2
Реалії, які вимагають швидкого реагування <i>Світлана Годун, провідна бібліотекарка Іванківської ОТГ Вишгородського району Київської області.....</i>	3
Результати реформи видно через актив <i>Людмила Чупряк, завідувача Уманської міської централізованої системи бібліотек, Черкаська область.....</i>	4
Кожна людина бажає жити у громаді своєї мрії – громаді комфорту, безпеки та злагоди <i>Олена Андрушкевич, громада м. Горішні Плавні, Полтавська область.....</i>	7
Нічого в світі не буває просто так... Перевірено життям! <i>Ольга Дябло, ГО «Флокс», м. Новий Буг, Миколаївська область.....</i>	8
Механізми громадської участі. Досвід Приютівської ОТГ <i>Марина Дячук, провідна спеціалістка відділу розвитку територій Приютівської селищної ради Кіровоградської області</i>	9
Механізми участі у діяльності молодіжної ради <i>Марія Козьменко, молодіжна рада Печеніжинської ОТГ Івано-Франківської області</i>	10
Незламний дух бібліотекарів <i>Марку Анжела, провідна бібліотекарка Герцаївської ЦРБ, Жекіл Олена, в.о. директорка КЗ «Публічна бібліотека» Острицької сільської ради.....</i>	12
Місцеві ініціативи молодіжної ради <i>Наталія Солдатенко, звідуюча бібліотекою Приютівської селищної ради Кіровоградської області.....</i>	13
Громадські ради: ефективно чи ні? <i>Архіватор ІСКМ.....</i>	15
ІНФО ПРО ІНФО.....	16

Порятунок на місцях або децентралізація на фініші

Однією із важливих реформ для українського суспільства є реформа децентралізації, яка є складовою євроінтеграційних зобов'язань України за Угодою про асоціацію з ЄС. І щоб завершити реформу ще існує багато завдань та рішень, які необхідно вирішити та укласти в уряді. І цей процес є тривалим.

Ефективну реалізацію реформи на фактично фінальній стадії, на жаль, гальмує низький рівень обізнаності суспільства в питаннях щодо неї. Реформа здійснюється в кращому випадку для людей, але без їх участі, що веде до затягування створення об'єднаних територіальних громад і завершенню процесу децентралізації відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС.

Постає вагома потреба організації масової комунікації для мало поінформованих громадян щодо можливостей вирішення тих проблем, до яких громадська думка є достатньо чутливою в умовах децентралізації.

Актуальним є обмін досвідом та формування мережі громадських активістів на місцях, які заповнюватимуть прогалини, які перешкоджають успішній євроінтеграції.

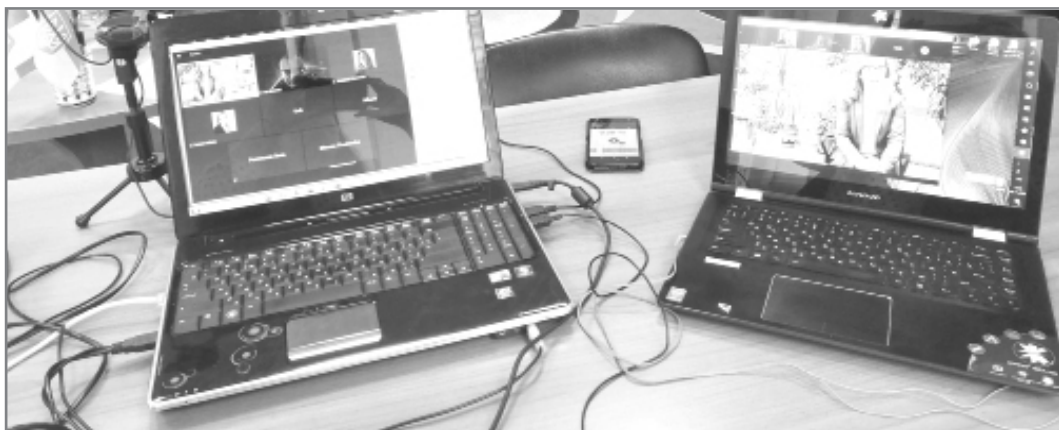
Партнерський проєкт Фонду Конрада Аденауера та Інституту соціокультурного менеджменту (ІСКМ) сприятиме посиленню громадського моніторингу

втілення Угоди про Асоціацію з питань реформи децентралізації в Україні, шляхом поліпшення поінформованості громадян та залучення місцевих лідерів до публічного діалогу для належної імплементації Європейських реформ на місцевому рівні. В рамках проєкту буде проведено серія онлайн-семінарів, де учасники/учасниці матимуть можливість перейняти досвід реалізації громадських ініціатив, які слугують інструментами локальної дії та поділяться досвідом реалізації громадських ініціатив в умовах децентралізації. Цільова аудиторія- громадські активісти/ активістки, представники органів місцевого самоврядування, закладів культури.

За результатами вебінарів буде підготовлено 2 видання електронної версії інформаційного бюлетеню «НДО-Інформ» задля посилення інформаційного обміну з питань створення та функціонування потужних об'єднаних територіальних громад та реалізації громадських ініціатив в умовах децентралізації на місцевому рівні. Також, в рамках проєкту буде підготовлено електронна версія видання з результатами та матеріалами вебінарів.

Всі нароби проєкту будуть розповсюджені в мережі Інтернет, на веб-ресурсах ІСКМ.

Оксана Набока,
координаторка проєкту

Реалії, які вимагають швидкого реагування

Я закохана у книги. Але не тому я стала понад двадцять років тому бібліотекаркою. Прагнення до самовдосконалення, зібраність, відповідальність, привітність, порядність, такт – це ті професійні та особистісні риси, якими я наділяла представників цієї професії. Нема нічого в моїй роботі важливішого, як те, що ти несеш людям світло пізнання, за порадою книги допомагаєш подолати сумніви, розчарування та дати змогу кожному відчувати справжні хвилини щастя. Такий собі фаховий романтизм.

Але поряд із романтизмом існують реалії, які вимагають змін в роботі та швидкого реагування. Децентралізація стала одним із таких рушіїв змін. Наша новостворена Іванківська ОТГ Вишгородського району Київської області ще не має власного досвіду діяльності, зміни в адміністративному та політичному устрої ще не відбулись, але тим не менш ми маємо бути готові, тому вивчаю і надихаюсь досвідом своїх колег. І моя робота, як бібліотекаря, стала більш важливою та потрібною.

Реформуванню бібліотек в умовах децентралізації слід приділяти не меншу увагу, ніж закладам сфери медицини, освіти, інфраструктури. Наша бібліотека вже не є місцем, де лише можна взяти книгу з собою. Своєю роботою ми доводимо, що є одним із головних культурних центрів селища. Тому і підтримують наші активності та починання, як члени громади, так і органи місцевого самоврядування. Підтримують, бо розуміють, що громада буде розвиватись лише за умови участі та активності кожного. Таким чином, на часі постало питання: вивчити та задовольнити потреби своєї громади або ж ця бібліотека просто не потрібна.

Тож, обговоривши всі слабкі і сильні сторони нашої книгозбірні, враховуючи

фаховість, бажання та мотивацію працівників бібліотеки, вирішено було створити в партнерстві з районним територіальним центром соціального обслуговування навчання для людей поважного віку цифрової грамотності.

Така активність дає змогу людям поважного віку з користю проводити вільний час, отримувати нові знання і мати можливість ділитися своїми, розширював коло спілкування та інтересів. Це один із найкращих видів активного дозвілля, що допомагає переорієнтуватися від зневіри й самотності до самореалізації, самопізнання

Світлана Годун

та взаємодопомоги.

Працівниками нашого відділу було побудовано так програму навчання, що вона враховувала бажання та інтереси наших відвідувачів та відвідувачок. В роботі було передбачено залучення до проведення занять волонтерів: учнів та молоді. Заняття проводились один раз на тиждень і по запити, як додаткові. Приємно було спостерігати за успіхом у навчанні наших відвідувачів.

Цей проект в нашій бібліотеці досить успішно працював понад два роки. Саме завдяки йому покращилась матеріально - технічна база бібліотеки (комп'ютери), умови праці (установлено кондиціонери, придбано SMART-TV, фліпчарт) та оплата праці бібліотекарів (відновлено виплата за особливі умови праці – 50% від окладу), а жителі громади отримують якісні послуги та мають затишне місце для навчання, спілкування та самореалізації.

Несподівана ситуація, яка склалася внаслідок світової пандемії, спричиненої Covid-19, внесла значні зміни у звичне життя, не оминула вона і роботу бібліотек. З березня місяця наша бібліотека тимчасово припинила роботу з навчанням цифрової грамотності в приміщенні бібліотеки. В умовах невизначеності гостро постало питання: як діяти у такій ситуації, як організувати дистанційну роботу бібліотеки?

Ознайомившись із практикою інших книгозбірень, ми зосередилися на розвитку онлайн-сервісів.

Організувати дистанційну роботу бібліотеки нам було не складно, адже на цей час ми вже мали достатній досвід обслуговування користувачів на відстані. На сторінці у мережі Facebook пропонували своїм користувачам віртуальні книжкові виставки, рекомендаційні списки літератури тощо.

Виконання бібліографічних і фактографічних довідок, інформування і зворотний зв'язок з користувачами через соціальні мережі, електронною поштою, через інтерактивні форми спілкування Skype, Viber, Telegram, відбувались і до періоду карантинних обмежень.

Також, запропоновано було проходити навчання онлайн, чим і скористались майже 20 жителів громади. Бажаючи можуть зателефонувати до бібліотекаря і скористатись порадою щодо онлайн-послуг.

Карантинні обмеження не зупинили процес самовдосконалення та саморозвитку і працівників відділу, а надихнули нас новими ідеями.

Карантин для бібліотекарів відділу став

не тільки час для самоізоляції, але і час для підвищення кваліфікації.

Під час карантину я та мої колеги активно скористалися навчальними програмами на багатьох освітніх платформах і отримали сертифікати підвищення кваліфікації за різноманітної тематикою. Що успішно надалі можна застосувати в роботі.

Наявність висококваліфікованих кадрів є одним із найважливіших факторів розвитку будь-якої галузі. Тому, я вважаю за необхідне, аби бути корисною громаді і залишатися професіоналом, постійно підвищувати свій рівень знань. Тепер, здебільшого, це онлайн-форма.

На жаль, після пандемії світ не буде таким як раніше. Частка цифрових технологій та темпи її зростання збільшуються. Віртуальні сервіси та віддалена робота вже є нормою. Але потреби громади в розвитку, інформаційному та дозвілєвому забезпеченні завжди були і будуть. І ми, бібліотекарі, маємо застосувати всі свої знання, навички та уміння, використати найкращі досвіди, проаналізувати виклики та продумати стратегію подальшого розвитку. Час цього вимагає.

Будьте здорові та працюймо на перспективу!

Світлана Годун,
провідна бібліотекарка Іванківської
ОТГ Вишгородського району Київської
області, випускниця проекту ІСКМ «Школа
громадської участі-4»

Результати реформи видно через актив

Реформа децентралізації є ключовим процесом в Україні, яка сприяє реалізації інших важливих реформ в розбудові місцевого самоврядування. Після навчання в ІСКМ, Уманська міська централізована система бібліотек, поряд з іншими пропагандами, велику увагу приділяла питанням децентралізації.

Найбільшим досягненням в цьому напрямку став виграш грантового проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого

самоврядування в Україні» (ПУЛЬС).

Протягом останніх трьох років було проведено чимало інформаційних заходів та консультацій з питань децентралізації. Найефективнішими і найглобальнішими з них були:

- відкритий простір «Сценарії децентралізації в Умані»

Діалог між владою і громадою виявився досить продуктивним. Секретар міської ради, Людмила Кирилук ознайомила присутніх з досягненнями уманської громади в умовах децентралізації та труднощами, що виникають під час впровадження реформи. Також окреслила перспективи, що нас чекають на прикладі швейцарського досвіду.

На заході обговорено новації в діяльності галузей освіти, медицини, благоустрою, архітектури, соціальної сфери. Учасники зустрічі задавали питання та вносили свої пропозиції щодо розвитку міста.

- тренінг з розвитку громад «Децентралізація: правові та організаційні аспекти»

Організатори тренінгу: Уманська міська централізована система бібліотек на чолі з директором Людмилою Чупряк та ГО «Шлях добра» на чолі з керівником Тетяною Мануйловою, з метою виявлення проблем міста Умань, сильних і слабких сторін, його потенціалу, а також пошуку ресурсів для вирішення питань громади провели карткування громади, навчали активну молодь співпраці із ЗМІ.

Головний спеціаліст Відділу у справах сім'ї та молоді Анна Феценко поділилась досвідом участі в проекті «Державотворець» – стажування молоді в органах державної влади.

- skype-спілкування «Молодіжна політика в умовах децентралізації»

Директор Уманської міської ЦСБ Людмила Чупряк та керівник громадської організації «Шлях добра» Тетяна Мануйлова організували Skype-спілкування з представниками Молодіжної громадської ради Городнянської ОТГ Чернігівської області та Молодіжною радою міста Умані. Під час спілкування йшла мова про

соціальні перетворення та успіхи громади, дівчата і хлопці дискутували та підвищували свою обізнаність з питань децентралізації, планували та обговорювали майбутнє.

Людмила Чупряк

Активна молодь міста проявили свою обізнаність та креативність під час розгадування кросворду про децентралізацію.

Під час гри «Антикорупційна мафія» учасники отримали розуміння інструментів боротьби з корупцією, підтвердили важливість ролі кожного у цій боротьбі та навчилися бути пильними, уважними та мислити критично.

Захід був емоційним, цікавим і позитивним, пройшов на одному подиху у невимушеній атмосфері.

- вуличний консультаційний пункт «Децентралізація: нові можливості»

Всіх бажаючих ми ознайомлювали з роздатковими матеріалами. Запитували, чи чули вони про реформу Децентралізації? Що саме? Як відносяться до змін? Щоб хотіли змінити в нашому місті? Чи знають

методи впливу на владу? І тому подібне. В діалозі ми чули думки й побажання людей, а також розповідали їм про важливу роль кожної людини в громадському житті, про ініціативу, громадський бюджет, електронні петиції, загальні збори, тощо.

Кульмінаційним моментом стало приєднання до нас міського голови, багато людей долучились і обговорювали різні проблеми, що є в місті, ставили питання до влади. Громада міста була оптимістично налаштованою, адже за останній час Умань змінила своє обличчя, ставши привабливою не лише для туристів, але й для місцевих мешканців.

Якщо говорити про ті зміни, які відбулись в Уманській громаді, то серед найважливішого хочеться виділити створення при

шоу та парків «Фентезі парк» і «Хаші».

Молодіжна спільнота міста взяла участь у Всеукраїнському конкурсі «Молодіжна столиця України - 2020». Очільник міста разом з молодими активними уманчанами презентували місто у фіналі конкурсу.

За підсумками роботи у 2019 році місто Умань увійшло в десятку кращих молодіжних міст України поряд з містами: Одеса, Харків, Тернопіль, Вінниця, Миколаїв, Чернівці, Івано-Франківськ, Кременчук, Хмельницький.

В нашому місті у 2019 році була впроваджена Міська цільова програма «Громадський бюджет м. Умань», яка встановлює та регулює систему взаємодії виконавчих органів Уманської міської ради та жителів міста Умань щодо реалізації

проектів, поданих останніми за рахунок коштів міського бюджету. Уманчани подали 36 проектів на реалізацію коштом громадського бюджету міста Умань у 2020 році.

«Реформа децентралізації є ключовим процесом в Україні, яка сприяє реалізації інших важливих реформ в розбудові місцевого самоврядування»

виконавчому комітеті Уманської міської ради було Молодіжної ради.

Декілька років поспіль реалізовується проект «Академія молодіжного лідера», що став кращою молодіжною практикою в Україні та отримав відзнаку Міністерства молоді та спорту.

Молоді люди знайомляться з роботою служб, відділів, управлінь міської ради, беруть участь у засіданнях, сесіях міської ради. Організовано Банк молодіжних ініціатив, де акумулюються проекти, пропозиції, думки молодих людей.

Багато з них вже втілюється в життя: щеплення безпритульних тварин, побудова скейт- та спортивних майданчиків, озеленення міста, облаштування зупинок, інклюзивні екскурсії для людей з інвалідністю, ремонт доріг та створення велосипедних доріжок, проведення фестивалів, реконструкція центральної площі «Соборності», створення арт-об'єкту «Корабель», побудова фонтанів, лазерного

Загальний обсяг бюджету становить 500 000 грн.

Уманська міська центральна бібліотека пройшла два тури конкурсу з проектом «Бібліохаб – сучасна бібліотека». Але перемогу виборов проект «Особливі діти поруч» — облаштування дитячого майданчика для дітей раннього віку на території Центру комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Пролісок».

На сьогодні у нас формується ОТГ, куди увійшли місто Умань та село Полянецьке.

Ми вважаємо, що такі різноманітні успіхи нашого міста є гарним прикладом впровадження децентралізації та демонструють результативність реформи в дії.

Людмила Чупряк,
завідуюча Уманської міської
централізованої системи бібліотек,
Черкаська область, випускниця проекту
ІСКМ «Школа громадської участі-4»

Кожна людина бажає жити у громаді своєї мрії – громаді комфорту, безпеки та злагоди

І кожна мрія, додаючи до неї дію, обов'язково стає реальністю!

Вже створенні об'єднані громади і велика кількість повноважень передана органам місцевого самоврядування, а саме прийняття рішень буде здійснюватися на місцевому рівні. Та від мешканців громад також залежить, в яких умовах вони будуть жити, бо хто як не люди знають, що для них краще.

Сьогодні хочу поділитися історіями успіху залучення населення до прийняття рішень та реалізації проектів на Полтавщині. «Важливо, щоб школярі брали на себе відповідальність за своє шкільне життя та життя свого навчального закладу» - напевно це і стало основною причиною запровадження шкільного бюджету участі в Полтавській області за ініціативи голови Полтавської обласної ради О.Біленького, в рамках обласної програми громадських ініціатив «Бюджет участі Полтавської області на 2017 – 2020 роки.

Загалом, «Шкільний громадський бюджет» спрямований на процес взаємодії органів місцевого самоврядування з молоддю та на залучення учнів системи закладів загальної середньої освіти Полтавської області віком від 14 до 18 років до участі в бюджетному процесі, шляхом подання ними проектів та проведення відкритого громадського голосування за такі проекти з подальшим фінансуванням для їхньої реалізації.

Переважно в шкільних проектах хочуть реалізувати наміри щодо спорудження спортивних і дитячих майданчиків, тренувальної смуги перешкод, викладення доріжок, ремонт теплиці, фруктові сади, пришкільні городи, облаштування велопарковок, зони відпочинку, клумб біля школи, придбання спортивного інвентарю, купівля книжок для бібліотеки, ремонт актові зали, шкільної їдальні. Є також

проекти щодо шкільного радіо, шкільного музею, питної води у школі. Серед цікавого – віртуальна реальність та робототехніка.

Наступною історією шляху до мрій стане селищна громада, а саме Опішнянська об'єднана територіальна громада. Власний конкурс проектів - громадський бюджет - започаткували в Опішнянській об'єднаній територіальній громаді. Це один з небагатьох прикладів запровадження бюджету участі в селищній громаді – «Громадський бюджет Опішнянської ОТГ». Тепер кожен активний житель громади зможе запропонувати свої ідеї, спрямовані на розвиток та поліпшення умов в Опішнянській громаді. Загальна сума бюджету конкурсу становить 150 000 грн. Переважно людей цікавлять проекти, щодо благоустрою: встановлення дитячих майданчиків, вуличних тренажерів, прокладання тротуарів тощо.

Олена Андрушкевич

Можна багато говорити про приклади ініціатив та залучення громади до прийняття рішень...але найголовніше, це не боятися брати на себе відповідальність, рухатися вперед і шукати можливості! Бо насправді, від кожного із нас залежить майбутнє не лише наше, а й наших дітей!

Олена Андрушкевич,
громада м. Горішні Плавні, Полтавська
область, випускниця проекту ІСКМ «Участь
через залучення»

Нічого в світі не буває просто так... Перевірено життям!

Вони зустрілися не випадково... Вони - це Ольга Дябло - громадська діячка, переселенка з Донецька, президентка Громадської Організації «ФЛОКС» та Анна Луценко - людина, що мала за плечима чималий досвід,

Ольга Дябло

непросту життєву історію, та прагнула змін. Ця зустріч відбулася влітку 2018 року. З того часу пройшло трішки більше двох років. Але яких!!!

Два роки насичені спільними навчаннями, реалізацією проектів та здійсненням задуманого! Завдяки знанням, які були отримані на тренінгах ІСКМ по процесах децентралізації і утворення Новобузької ОТГ спонукали до нових дій.

Ольга, Анна та Олександр Гримальський пройшли навчання та отримали сертифікати громадських префектів. Це дало можливість провести експертизу діяльності місцевої влади, зокрема по менеджменту комунального підприємства «Водопровідні мережі». Це дало змогу знайти «слабкі» місця

в управлінні підприємством, спрямувати зусилля депутатського корпусу на вирішення проблемних питань водопостачання в місті. Були проведені громадські обговорення, «круглий стіл» за участі представників влади та громадських префектів. Справа зрушилась з місця.

2019 рік став роком випробування на затребуваність громадських активістів в депутатському корпусі. В 2019 відбулися перші вибори до Новобузької об'єднаної територіальної громади. Анна Луценко стала депутатом, тим самим довівши, що громадська активність на часі та затребувана. Саме в цей час спільні дії міської влади в особі мера Нового Бугу Максима Лагодієнка та Ольги Дябло, Олександра Гримальського, Анни Луценко дали результат по забезпеченню житлом молодій сім'ї учасника АТО та переселенки з Луганщини. Для цієї сім'ї була придбана квартира за програмою 50 на 50. 50% - фінансувала Миколаївська обласна рада, інші 50% - Новобузька міська рада. В цей же період була підтримана ініціатива Анни Луценко по запровадженню в Новобузькій громаді громадського бюджету. Анні була запропонована посада начальника відділу з інвестиційних проектів. Вона погодилася на цю пропозицію. Нині нею написано ряд проектів на 2021 рік на підтримку з ДФРР та на фінансування Європейського Банку Реконструкції та Розвитку.

Місцеві вибори 2020 року знову принесли Анні Луценко перемогу. Вона знову стала депутатом. Це є значною оцінкою діяльності громадської організації «ФЛОКС», яка вже в непростих умовах пандемії продовжує працювати задля розвитку громади. За активну позицію та внесок у реалізацію реформи децентралізації, громадська організація «ФЛОКС» наприкінці 2019 року отримала подяку від Десяте Квітня. На церемонії вручення була присутня Ольга Дябло. Рухаємось далі....

Ольга Дябло,

ГО «Флокс», м. Новий Буг, Миколаївська область, випускниця проекту ІСКМ «Школа громадської участі-4»

Механізми громадської участі. Досвід Приютівської ОТГ

Приютівська селищна об'єднана територіальна громада була утворена рішенням сесій місцевих рад у 2017 році. Перші вибори були призначені на жовтень 2018 року, тому фактично, повноцінно жити і працювати, як об'єднана громада, ми почали з 2019 року.

В одну громаду об'єдналося п'ять сільських і одна селищна рада. Всі населені пункти різні за фінансовими можливостями та наявністю інфраструктури, складом і чисельністю населення, громадською активністю.

Процеси децентралізації передбачають активну участь місцевого населення у прийнятті рішень, що стосуються життя і розвитку громади.

На сьогодні у громаді працюють різні інструменти, що сприяють громадській участі: створено офіційний сайт Приютівської громади, на сайті є можливість звернення до посадовців та створення електронної петиції, залучено жителів до написання Стратегії розвитку Приютівської ОТГ 2019 – 2023 рр., забезпечено участь жителів у громадських слуханнях, впроваджено Конкурс ініціатив жителів громади, підтримуються місцеві активності.

В зв'язку з поширенням корона вірусної інфекції набули поширення онлайн-голосування та онлайн-обговорення. Але на початку була зовсім інша ситуація. Люди не розуміли, що їм дасть об'єднання, навіть брати відповідальність на себе, не вірили у зміни на краще, та не сподівалися, що влада буде дослухати до їхньої думки.

Коли постало питання, щодо необхідності написання Стратегії розвитку громади, документу, без якого не може існувати жодна громада, так як це – курс на майбутнє, сценарій, по якому вона планує розвиватися. Стало зрозуміло, що без активної участі

громадськості не обійтися, адже такий документ, щоб він був дієвим і життєздатним, силами лише працівників селищної ради не напишеш.

Тому, було вирішено залучати до цієї роботи активних членів усіх населених пунктів, що входять до складу громади. Активістами було проведено опитування місцевих мешканців, з метою виявлення проблемних питань, які потрібно було

Марина Дячук

першочергово вирішити в громаді, що б хотіли бачити жителі у себе в населеному пункті, а також вивчали можливості залучення місцевих жителів до активностей та реалізації проектів.

Коли Стратегія розвитку громади була готова у кожному старостинському окрузі були проведені громадські обговорення, з метою погодження стратегічних цілей розвитку Приютівської громади та внесення правок і пропозицій до технічних завдань.

У 2020 році вперше в громаді було прийнято «Програму підтримки ініціатив жителів Приютівської ОТГ», із загальним фондом – 200 тис.грн.

Головною метою було посилення впливу громади на якість життя у населених пунктах Приютівської об'єднаної територіальної громади, підвищення відповідальності громадян за розвиток та збереження інфраструктури, покращення соціального, культурного та екологічного становища сіл; активізація та залучення громадян до визначення пріоритетних напрямків розвитку та вирішення найважливіших проблем населених пунктів громади.

В рамках Програми було проведено конкурс місцевих ініціатив, на який подали 22 заявки, з них 5 членами конкурсної комісії було визнано переможцями.

На листопад місяць реалізовано такі ініціативи: «Облаштування зони відпочинку по вул. Межевій, біля річки», «Розвиток лялькового театру для дітей Приютівки «Казка наяву», «З музикою в серці», «Кінотеатр під відкритим небом».

Слід відмітити, що серед заявок, що не були підтримані в рамках конкурсу, одна вже реалізована силами жителів с. Голоківка

Дозволяє врахувати думки та пропозиції місцевого населення у вирішенні пріоритетних завдань розвитку громади, підтримує комфортний та прогресивний імідж Приютівської ОТГ.

Марина Дячук, провідна спеціалістка відділу розвитку територій Приютівської селищної ради Кіровоградської області, випускниця проекту ІСКМ «Участь через залучення»

Механізми участі у діяльності молодіжної ради

Ще 5 років тому, поняття «механізми участі» не було мені знайомим, а сьогодні – це те, чим я живу і завдяки чому міняються маленькі громади.

Як показує європейський досвід, розширення прав громадян на те, щоб відігравати роль у прийнятті рішень не лише через обраних представників, але й через різноманітні механізми дозволяє враховувати думку та інтереси громадян в процесі формування політики та наближає їх до демократичного процесу.

І саме реформа децентралізації значно розширила повноваження місцевої влади, водночас надавши можливості місцевим мешканцям брати активну участь в житті своєї громади. І я такою можливістю активно скористалася.

Всепочалося зі створення консультативно-дорадчого органу Молодіжна рада при Печеніжинській ОТГ та обрання мене головою цієї громадської молодіжної ради. Наша громада була однією з першопрохідців нелегкого шляху децентралізації, так само і ми, команда молодих людей, тільки вчилися використовувати інструменти участі. Звісно, не все виходило, були помилки, були розчарування, але більше було бажання рухатися вперед і змінювати те місце, де ми живемо на краще.

На цьому шляху пізнання та вміння користуватися механізмами участі мені дуже

«Процеси децентралізації передбачають активну участь місцевого населення у прийнятті рішень, що стосуються життя і розвитку громади»

самостійно, інша буде реалізована за рахунок місцевого бюджету за участі жителів с. Войнівка до кінця року.

За допомогою онлайн-голосування на сайті громади було визначено переможця конкурсу на створення логотипу, який став брендом Приютівської об'єднаної територіальної громади.

Таким чином застосування інструментів громадської участі сприяє налагодженню конструктивної співпраці та довіри між громадянами і владою, підтверджує відкритість місцевої влади для громадян.

щастило, бо на ньому я зустрічала хороших людей та неймовірних професіоналів. Я мала в кого вчитися і це давало сили робити нашу молодіжну раду щораз сильнішою.

Однозначно можу сказати, що механізми участі працюють і хорошим прикладом цього є наша громада, яка нещодавно отримала 1 місце в конкурсі «Громада участі» і також здобула перемогу у номінації «Консультативно-дорадчі органи». Конкурс проводився в рамках співпраці громад з Програмою DOBRE та мав на меті відзначити громади на Прикарпатті за найкращі практики використання механізмів участі.

За час діяльності Молодіжної ради вдалося зробити чимало. Місцева молодь не лише організовує заходи для населення та втілює громадські проекти, але й безпосередньо впливає на прийняття рішень.

Молодіжна рада розробила Програму розвитку місцевої молоді, приймає участь у розробці та впровадженні проектів рішень, розвиває неформальну освіту та розкриває можливості для хлопців і дівчат.

Особливим досягненням стала перемога у конкурсі Кращі практики молодіжної роботи 2019, де створення молодіжного громадського простору ввійшло в 10-ку кращих практик в Україні.

Створення молодіжних просторів в громадах – це чудова практика створення комунікативних майданчиків, місць, де молоді люди можуть навчитися новому, проявити себе, де народжуються нові ідеї.

Два роки поспіль в рамках проекту «Голос громади в місцевому самоврядуванні» Молодіжна рада проводить Атестацію депутатів місцевої ради.

Оцінювання відбувалося за такими критеріями: відвідування сесій, звітування перед громадськістю та ведення особистого прийому громадян. Тут ми використовували

такий механізм як інформаційні запити до органів місцевого самоврядування, де отримали всю інформацію про роботу депутатського корпусу, проаналізували, підготували матеріал з інфографіками та представили на засіданні сесії.

Моніторинг виявив і значною мірою вирішив ключові проблеми з прийняттям рішень, коли невідвідування сесій не дозволяє громадам приймати потрібні рішення. Після обговорення прояснився механізм обміну

Марія Козьменко

інформацією між депутатами і виконавчими органами. З'явилася практика подачі від депутатів інформації на сайт громади. Підвищився рівень зацікавленості депутатів у діяльності ради: активізувалась участь у обговоренні проектів рішень, ініціюванні рішень ради, що вирішують місцеві проблеми. Моніторинг покращив комунікацію місцевих депутатів з виборцями на округах, депутати почали звітувати.

Завдяки активній участі у процесах прийняття рішень, можна змінюватися, змінювати свою громаду, а не чекати, коли це зроблять інші. Можна скільки завгодно говорити про недоліки, про те, що ще не

зроблено і що ще треба зробити. А можна просто брати і робити це, постійно, щодня, крок за кроком рухатися до громади своєї мрії. І я щаслива, що є люди, які теж так думають і щоденно працюють над тим, щоб наше життя ставало все кращим.

Марія Козьменко, молодіжна рада
Печеніжинської ОТГ Івано-Франківської області, випускниця проекту ІСКМ «Школа громадської участі-4»

Незламний дух бібліотекарів

Бібліотекарі Герцаївщини виступають посередниками між владою та громадою. До 2017 року був єдиний Герцаївський район до якого входило 24 села, але все змінилося осінню, коли утворилася Острицька ОТГ. А відтак і предметом обговорення стали такі нагальні питання, як збереження бібліотечної мережі в умовах децентралізації, правові аспекти функціонування бібліотек в об'єднаних територіальних громадах (зокрема, питання реорганізації ЦБС та утворення публічної бібліотеки ОТГ, алгоритм передачі бібліотек-філій ЦБС до ОТГ), варіанти організації мережі публічних бібліотек, структура та штати публічної бібліотеки, організація бібліотечного фонду та бібліотечного обслуговування в публічній бібліотеці об'єднаної територіальної громади, поради по комплектуванню фонду.

В умовах сьогодення майже кожна з вищезазначених тем є вкрай болючою. Під час сесії депутати проголосували за збереження Герцаївської централізованої бібліотечної системи і підписаний договір. Але все змінилося в 2019 році, коли перестав діяти підписаний договір і більшість депутатів під час сесії проголосували за відмову надання Герцаївською районною бібліотекою методичних послуг. Бібліотекарі виступали під час сесії з даним питанням, але результат відсутній.

В серпні 2020 року утворився комунальний заклад публічної бібліотеки Острицької ОТГ, центр публічної бібліотеки в Горбова. І тут виникають проблеми,

пов'язано це з хронічною нестачею коштів, нерозумінням багатьох представників місцевого самоврядування щодо важливості збереження сфери культури, неврегульованістю законодавчого поля.

А відтак, виникають правові колізії під час передачі бібліотеки до власності територіальної громади, проблематичною стає комплектація повноцінного штату бібліотеки тощо. Бібліотекарі публічної бібліотеки в Горбова активно виступають під час сесій, висувуючи питання надання фінансування на канцтовари, ремонт приміщень, мультимедійного обладнання, влада частково фінансує.

Незламний дух бібліотекарів вражає. За ініціативи бібліотекарів зібрано кошти для онкохворої людини, під час пандемії для людей хворих на COVID.

Анжела Марку

Але надалі проводиться співпраця між бібліотеками району, ніби ще і досі збережена система, здійснюються консультації, масові заходи, семінари, конкурси. Як зробити бібліотеку конкурентоспроможною, такою, аби замість ліквідації вона стала центром культурного життя громади? – це стало одним з ключових запитань Школи молодого

бібліотекаря (голова ЧОВ УБА Марку А.М.). Окремі зустрічі було присвячено європейському досвіду функціонування бібліотек як культурних осередків громад, аналізу культурного потенціалу об'єднаних територіальних громад України, а також можливостям залучення зовнішніх джерел фінансування для розвитку бібліотек.

Під час Школи молодого бібліотекаря бібліотекарі шукали рецепти успіху, обговорювали кращі практики та змогли на власні очі переконатися в тому, що бібліотека має величезний культурний потенціал і може гідно його представити громаді, налагодити з нею постійний діалог через організацію культурно-мистецьких заходів, підтримку талановитих жителів, популяризацію їх творчого доробку, організацію різноманітних майстер-класів, краєзнавчих турів тощо.

Акцентувалась увага на питаннях необхідності модернізації мережі публічних бібліотек області, впровадженню нових моделей бібліотек та нового формату їх діяльності, створення мультифункціональних центрів по наданню послуг громадам, необхідності просування читання та активізації участі у проектній діяльності. Проаналізовано сучасний стан, проблеми та новий вектор розвитку

**«В умовах сьогодення майже
кожна з вищезазначених тем є
вкрай болючою»**

публічних бібліотек Буковини.

Наголошено на необхідності посилення творчого та креативного підходу до організації роботи, створення інформаційного простору, використанню сучасного дизайну в оформленні бібліотек. Учасники обговорили питання модернізації бібліотек, впровадження моделей бібліотек в новому форматі, створення інформаційних зон, надання онлайн-послуг громадам в умовах карантину, популяризації роботи бібліотек в соціальних мережах, розвитку проектної діяльності, обслуговування дітей, співпраці влади, громади і бібліотек.

За результатами засідання розроблено концепцію щодо вирішення актуальних питань розвитку бібліотечної справи, проектної діяльності, визначення бібліотек для впровадження нових моделей сучасної бібліотеки, проведення інтерактивних навчань з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників щодо переформатування їх діяльності.

Але головне питання, яке досі ще не вирішено є об'єднання публічної бібліотеки села Горбова з Герцаївською централізованою бібліотечною системою в одне ціле. Надалі працюємо над даним питанням.

Марку Анжела, провідна бібліотекарка
Герцаївської ЦРБ, випускниця проекту
ІСКМ «Школа громадської участі-4»

Жекіл Олена, в.о. директорка КЗ
«Публічна бібліотека» Острицької сільської
ради.

Місцеві ініціативи молодіжної ради

Молодіжна рада селища Приютівка створена при Приютівській бібліотеці-філії, виросла в серйозний осередок молодіжної активності, який є прикладом для інших та заохочує стати його учасником. Молодь має бажання і змогу брати участь в молодіжних проектах, ініціативах, ділитися ідеями та втілювати зміни на краще в Приютівській ОТГ.

Задля розвитку та посилення громадської активності у Приютівській ОТГ, більш активної співпраці з населенням громади та в умовах необхідності підтримки громадських ініціатив, депутати Приютівської селищної ради рішенням від 17 грудня №482 «Про затвердження Програми підтримки ініціатив жителів Приютівської об'єднаної територіальної громади на 2020 рік» підтримали проведення в наступному році заходів, спрямованих на залучення громадськості до процесів формування, реалізації та розвитку різних форм співпраці влади з громадою, вивчення громадської

думки.

Головною метою даної Програми є посилення впливу громади на якість життя, підвищення відповідальності громадян за розвиток та збереження інфраструктури, покращення соціального, культурного та екологічного становища сіл; активізація та залучення громадян до визначення пріоритетних напрямків розвитку та вирішення найважливіших проблем населених пунктів громади.

Зокрема, реалізація Програми відбуватиметься шляхом проведення конкурсу на визначення кращих громадських ініціатив. Саме член Молодіжної ради Приютівки Анна Данилова і стала однією з переможниць в рамках конкурсу «Громадські ініціативи» Приютівської селищної ради.

Заявка Анни найперша надійшла на конкурс, облаштування зони відпочинку по вул. Межевій, біля річки у смт. Приютівка (обсяг фінансування 29 200 грн.), «Зона відпочинку біля річки» таку назву мала ініціатива. Комісією було вирішено підтримати саме її заявку. Галина Мостова: член Молодіжної ради селища Приютівки,

тож, молодіжна політика, говорить Галина, є для мене пріоритетом. Створення молодіжного простору це мрія, яка може стати реальністю. Мені дуже соромно, що нам нічого запропонувати нашим дітям, як альтернативу для корисного і якісного дозвілля!

Тому я вважаю, є актуальним зараз, це питання забруднення довкілля. Я особисто виступаю за сортування сміття і переконана, що цей крок є необхідним, якщо ми не хочемо жити на смітнику.

Саме Галина є ініціатором проведення еко-акції «Сортуй сміття» в рамках проекту #ДавайЗміни ГО #ВідкритийПростір. Учасники акції отримали інформативні буклети про доцільність сортування сміття, для наймолодших була проведена гра «Сортуймо сміття правильно». Поряд з цим акція носила благодійний характер, всі небайдужі під час гри мали змогу долучитися до збору коштів для закупівлі баків для сортування сміття.

19 вересня 2020 року разом із мільйонами активістів зі 180 країн світу члени Молодіжної ради Приютівки, разом з працівниками Приютівської бібліотеки, Приютівської селищної ради та небайдужими жителями селища Приютівка вийшли на Всесвітній день прибирання «World Cleanup Day». Усі, об'єдналися заради досягнення спільної мети – порятунку планети від сміття.

На сьогодні Молодіжна рада Приютівки долучилася та працює над втіленням своїх пропозицій, щодо розробки майбутнього проекту з реконструкції паркової зони розташованої у селищі Приютівка неподалік Церкви св. Георгія Побідоносця, спрямовані на приведення його до сучасних вимог садово-паркової культури та збереження історико-архітектурних особливостей, створення сприятливих умов для дозвілля та відпочинку мешканців і гостей селища.

Молодіжна рада Приютівки, є рушійною силою якісної молодіжної політики в умовах децентралізації. Вона сприяє розвитку комфортного середовища для життя, зайнятості та розвитку молоді в громаді, готовність стати причетною до змін, що відбуваються в Приютівській ОТГ.

Наталія Солдатенко

Молодь Приютівки, хоче змінювати своє життя та життя Приютівської громади на краще, їм цікаво бачити себе в майбутньому громади, вдосконалювати та реалізовувати свої проекти та ініціативи, бачити результати своєї праці і саме це робить їх відповідальними.

Посилання:

<https://priutivka-community.gov.ua/programa-pidtrimki-iniciativ-zhiteliv-prijutivskoi-otg-na-2020-rik-14-34-43-29-01-2020/>

Наталія Солдатенко, звідуюча бібліотеки
Приютівської селищної ради
Кіровоградської області, випускниця
проекту ІСКМ «Школа громадської
участі-4»

Громадські ради: ефективно чи ні?

Громадські ради, як дорадчий орган при владі, «пройшов» значний шлях розвитку. Якщо прямо відповідати на питання, чи ефективні вони чи ні, то можна відповісти по-різному. І це залежить від багатьох обставин, які впливають на цей процес. Безумовно, можливість створення громадських рад дає багато переваг представникам громадських та благодійних організацій, і взагалі, організаціям громадянського суспільства, які можуть бути почутими органами влади, лобювати власні інтереси, ініціювати

важливі питання для розвитку місцевих громад.

В Кіровоградській області перед створенням громадської ради працювала експертна група, за підтримки ОБСЄ. До цієї групи входили представники громадських організацій, які мали досвід оцінки діяльності влади з питань культури, боротьби з корупцією, освіти та інше. Вони, протягом 2005-2007 років виконували свою роботу у співпраці з обласною державною адміністрацією. Зокрема, оцінюючи хід реалізації бюджетних програм. Цей досвід, на мою думку, був позитивним і дозволив внести певні покращення в існуючі бюджетні програми. Після цього була створена громадська рада, яка була за складом більш демократична, але, можливо, менш професійна.

При Кіровоградській обласній державній адміністрації пройшло вже декілька змін в громадські ради. Одна з них відбулася в 2010 році, значно оновивши склад громадської ради. Також, значні зміни відбулися після 2014-2015 років. Прийшли нові громадські лідери, які мають власне бачення на роль цього інструменту.

Цікавим позитивним прикладом є розвиток молодіжних рад в невеличких містах, об'єднаних територіальних громадах (ОТГ). Вони часто виконують позитивні та ефективні речі для молоді. Прикладом в Кіровоградській області може бути Приютівська ОТГ, де активно працює

Ігор Іскаємов

Создан для добра!

подібна молодіжна рада і яка ініціювала багато корисних ініціатив.

Але, для того, щоб громадським радам бути ефективними, на мою думку, потрібно для будь-якої каденції нового складу громадської ради проводити навчання співпраці з органами влади, зокрема, з моніторингу бюджетного процесу, оскільки влада - це гроші, гроші - бюджет, бюджет - це бюджетні програми, а аналіз і удосконалення бюджетних програм може бути одним із напрямків роботи громадської ради.

Архіватор ІСКМ

ІНФО ПРО ІНФО

Громадська рада* — при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації (далі - громадська рада) є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики.

Національна молодіжна рада України* - (НМРУ; англ. National Youth Council of Ukraine, NYCU) — громадська спілка, що об'єднує більшість молодіжних громадських організацій в Україні.

Децентралізації державної влади в Україні* — комплекс змін до існуючого станом на початок 2014-го року законодавства, основною метою якого є передача значних повноважень та бюджетів від державних органів органам місцевого самоврядування. Комплекс заходів з реформи децентралізації стартував у 2014-му році, невдовзі після Євромайдану, та отримав назву «Національний проект „Децентралізація“». За різними оцінками, вважається найуспішнішою з українських реформ.

Територіальна громада* — базова адміністративна одиниця в Україні. Громади формують райони, декілька районів

утворюють області. Станом на 2020 рік в Україні нараховується 1469 громад. Міські громади міст Києва і Севастополя мають особливий статус і не входять до складу жодного району та області.

Закон означає територіальну громаду як жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр.

Місцеве самоврядування* — право та змога територіальних громад як безпосередньо так і через представницькі органи місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання й управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення.

Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права й які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи.

Формами місцевого самоврядування також є збори громадян, референдуми або будь-які інші форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом.

Закон* — нормативно-правовий акт, встановлений законодавчим органом загальнообов'язкове правило, яке має найвищу юридичну силу. Закони - це не право (хоч вони приймаються на основі тих чи інших концепцій права). Верховенство права над законом передбачає, що право є первинним, а закон - вторинним.

Громадська організація* — об'єднання громадян, яке створюється для реалізації спільних інтересів (культурних, економічних, вікових, гендерних, регіональних, релігійних, професійних, соціальних тощо). Інтереси можуть бути реалізовані шляхом здійснення мітингів, зборів, різноманітних ініціатив організації проектів, форумів тощо.

* - матеріал взятий з вільної енциклопедії uk.wikipedia.org

Summary

.....

Local salvation or decentralization at the finish (p.2)

Oksana Naboka, project coordinator

Realities that require a rapid response (p.3)

Svitlana Godun, Leading Librarian of Ivankivska UTC, Vyshhorod District, Kyiv Region

The results of the reform can be seen through the asset (p.4)

Lyudmyla Chupryak, Head of Uman City Centralized Library System, Cherkasy Region

Everyone wants to live in the community of their dreams – a community of comfort, security, and harmony (p.7)

Olena Andrushkevych, Horishni Plavni community, Poltava region

Nothing in the world just happens ... Tested by life! (p.8)

Olga Dyablo, NGO "Phlox", Novy Bug, Mykolaiv region

Mechanisms of public participation. The experience of Pryyutivska UTC (p.9)

Maryna Dyachuk, Leading Specialist of the Territorial Development Department of the Pryyutivka Village Council of the Kirovohrad Region

Mechanisms for participation in the Youth Council (p.10)

Maria Kozmenko, Youth Council of Pechenizhyn OTG of Ivano-Frankivsk Region

The indomitable spirit of librarians (p.12)

*Marku Angela, the leading librarian of the Hertsa Central Research Center,
Zhekil Olena, acting Director of the Public Library of the Ostrytsia Village Council*

Local youth council initiatives (p.13)

Natalia Soldatenko, head of the library of the Pryyutivka village council of the Kirovohrad region

Public councils: effective or not? (p.15)

ISCM archiver

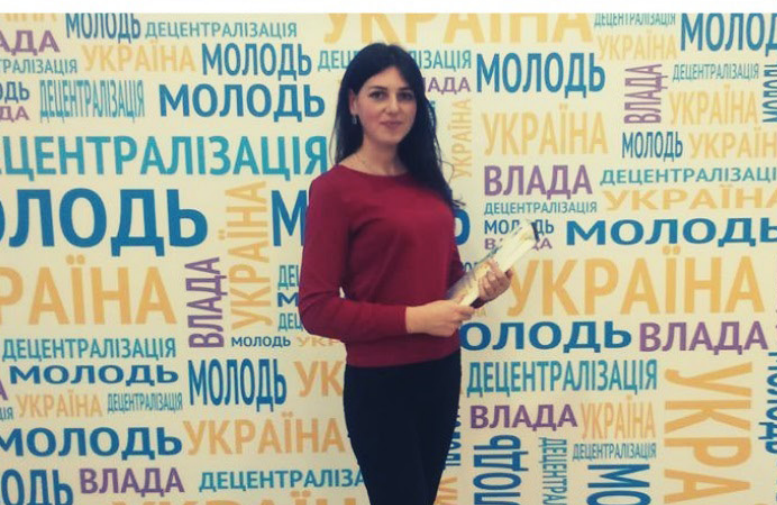
INFO ABOUT INFO (p.16)

Відтворення та використання будь-якої частини цього видання у будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання чи використання в будь-який інший спосіб дозволяється за умови відповідного посилання на оригінальне джерело.

©Інститут соціокультурного менеджменту
25000, офіс №1 (2 поверх), вул. Олега Ольжича, 75-а,
м. Кропивницький, Україна

Фото-дайджест

adm.iscm@gmail.com

www.iscm.org.ua | www.lacenter.org.ua | www.lac.org.ua